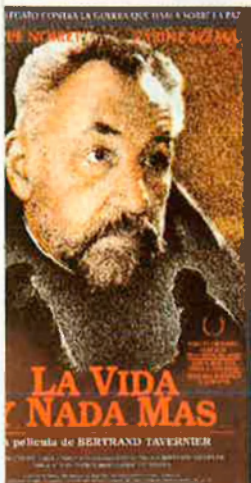

"Tendeixo a ocupar-me dels oblidats"

Bertrand Tavernier, director de cinema, aboca en aquesta entrevista les seves opinions sobre la història, la necessitat de tenir sentit de la responsabilitat o la tirania de la indústria ianqui. Amb la darrera obra, 'Capitán Conan', s'endinsa en l'estudi de la I Guerra Mundial.

Tavernier respon perfectament al model de cineasta compromès amb la realitat que l'envolta. Encara que això pugui semblar un tòpic, quan parles de Tavernier la paraula compromís adquireix la seva veritable dimensió. El director de *La vida y nada más*, *La hija de Dantagnan* o *La carnaza*, per mencionar-ne les darreres produccions, continua obrint ferides del passat encara no tancades i refrescant-nos les nostres oblidadisses memòries. Tavernier sap que els països que obliden la seva història estan condemnats a repetir-la i per això a *Capitán Conan* se'n va als Balcans de 1918 per capbussar-se en les arrels de la problemàtica actual. Per si això fos poc, el cineasta francès continua erigint-se en cavaller sense espasa del cinema europeu i lluitant contra el totpoderós gegant ianqui.

—A *Capitán Conan*, la seva darrera pel·lícula, de nou es val de la Primera Guerra Mundial per a parlar dels temes que li interessin, com ja va fer a *La vida y nada más*. Per què la troba tan interessant, la Primera Guerra Mundial?

—En primer lloc, perquè és una font importantíssima de temes. Va ser una època extraordinària que conté tot el que vivim ara. Tot el que passa actualment té les seves arrels a la Primera Guerra Mundial: el comunisme, el feixisme, la guerra de Bòsnia, Hitler o l'ONU, que té el seu origen en la Societat de Nacions del 1919. Quan vaig arribar a Bucarest per a rodar *Capitán Conan* em vaig trobar un monument en memòria dels morts francesos durant la I Guerra Mundial. La data de finalització de la guerra que posava al monument era 1919 i no 1918. Tornes a França i preguntes a dos-cents professors d'història per què n'hi ha aquella data al monument i ningú no sap respondre. Des-

prés et plantejges que allà hi hagué un exèrcit francès i no un batalló, és a dir, cent mil homes, per als quals el final de la guerra va ser 1919 i no 1918. No es tracta de cinc japonesos a una illa, es tracta de cent mil persones. I et dius a tu mateix: "Tinc ganes d'explorar aquest fet del passat". Crec que el paper de certs cineastes és d'anar a investigar a la memòria, com va

fer Ken Loach a *Terra i llibertat*. És important treure a la llum aquell passat perquè avui no és passat. William Faulkner deia que la història no era "va ser una vegada", sinó "és".

—Vostè, al seu cinema, com diu, fa un rescat del passat per enfrontar-nos al present. Creu que *Capitán Conan* pot portar-nos a la memòria dels oblidats de la guerra dels Balcans?

—En primer lloc, intento mirar l'època de què m'ocupo d'una forma correcta i quan miro la història, el passat, amb aquesta correcció, t'adones que correspon al present, que et pertany. A *Capitán Conan* em vaig interessar pel conflicte dels Balcans al 1918 perquè és un fet no gaire conegut i tinc una tendència natural a ocupar-me de les persones que sempre són oblidades. Quan era crític reivindicava els cineastes més foscos, i ara, com a cineasta i a través dels meus personatges, intento recuperar les

persones que tothom oblidava. Ningú a França, abans de *La vida y nada más*, sabia que hi havia hagut 350.000 desapareguts al 1920, que és l'equivalent a tot l'exèrcit francès actual.

—*Capitán Conan* ha estat comparada a *Apocalypse now* i a *Senders* de glòria, dues grans pel·lícules antibèliques però molt diferents entre si, què li sembla?

—La veritat és que són dues bones pel·lícules i com a començament no està malament. Admiro molt la

"La I Guerra Mundial va ser una època extraordinària que conté tot el que vivim ara. Tot el que passa actualment té les seves arrels en aquesta guerra: el comunisme, el feixisme o la guerra de Bòsnia."

pel·lícula de Kubrick, *Senders de glòria*, i a més n'hi ha un punt d'unió entre ella i jo, i és l'escriptor Jim Thompson. Ell va ser guionista de *Senders de glòria* i jo vaig adaptar la seva novel·la *1280 ànimes a Coup du torchon*. Això demostra que tant Kubrick com jo som sensibles a aquella ironia feroç que demostra Thompson i que Hollywood ignorava.

—*Un dels aspectes més importants de les seves pel·lícules és la responsabilitat. Per exemple en La carnaza avisa del camí que pot seguir la societat actual i en Capitán Conan i La vida y nada más ens recorda que no hem d'oblidar el passat. Definiria el seu cinema com un cinema eminentment moral?*

—Des de fa uns anys sóc molt sensible a l'absència de responsabilitats, un sentiment propiciat pel clima polític francès, en el qual els dirigents han demostrat una absoluta falta de responsabilitat. Dintre d'aquest clima, crec que és molt important que el cinema adopti certes posicions. Quan veiem pel·lícules franceses de 1935 o 1936 ens impressiona veure el gran sentit de responsabilitat que tenien els personatges; Jean Renoir a *La gran il·lusió*, per exemple. En aquests films, els personatges sempre s'enfrontaven a la realitat amb responsabilitat, no la defugien mai. Crec que és important tornar a aquestes posicions. Vaig ser educat pel meu pare, que era escriptor, i sempre em deia que un intel·lectual és responsable de les seves paraules. I ell, que estava en contra de la pena de mort, deia que alguns escriptors devien ser afusellats pels textos que havien publicat durant l'ocupació nazi i que, en ocasions, havien provocat que alguns nens fossin deportats.

—*Es la mateixa responsabilitat que vostè exigia, en certa manera, als personatges de La carnaza, als joves que, obsessionats pels diners, comencen a assassinar a sang freda, solament per a obtenir un millor nivell de vida.*

—Els pares i també tota la societat que els envolta, una societat que solament els proporciona el valor dels diners. Però ells, els protagonistes de *La carnaza* també eren responsables dels seus actes, de la seva ignorància. És clar que influeix la societat, però ells també podrien haver-se aturat. Per exemple, la guerra d'Algèria podia transformar un soldat normal en torturador, però sempre es pot rebutjar l'opció de torturar, sempre existeix aquesta possibilitat d'escollir. A *La carnaza* hi havia una noia que es retirava, que deia als protagonistes que el que estaven fent era una barbaritat. A *Capitán Conan*, el personatge de Norbert, l'intel·lectual, s'atura i no arriba tan lluny com Conan perquè no vol. Norbert és capaç per la seva educació, perquè té uns altres valors i perquè formava part d'unes societats democràtiques importants i que la Primera Guerra Mundial va fer desaparèixer.

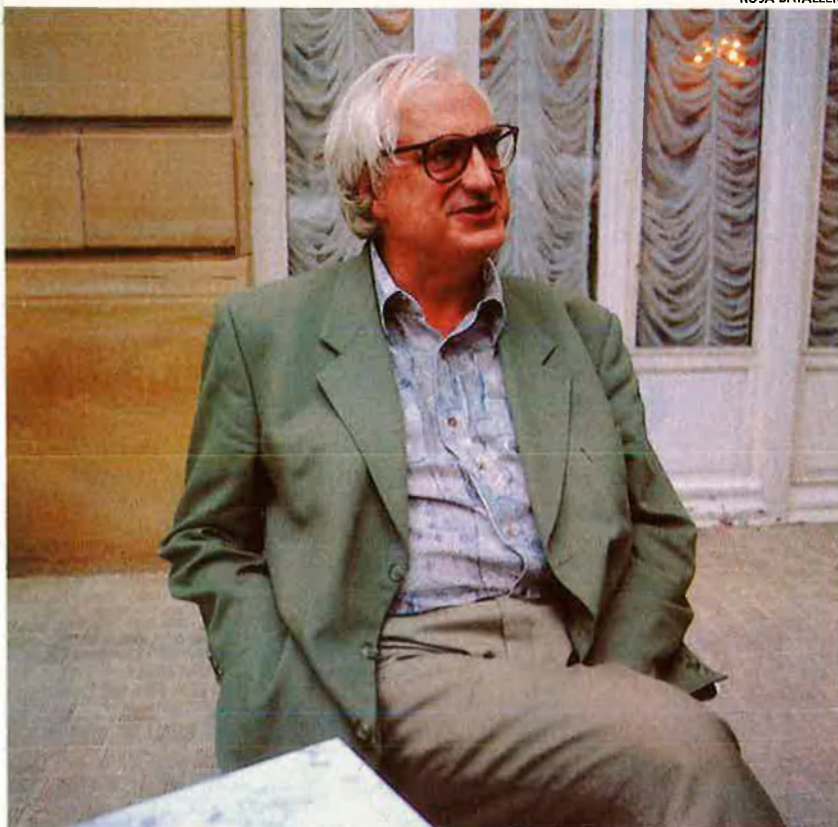
—*Tant en Ley 627 com en La carnaza, els protagonistes són joves. Confia vostè en aquest sector de la societat?*

—Sí, per descomptat. La prova és que a les meves pel·lícules sempre faig servir actors i tècnics joves. En qui no confio gens és en els vells polítics. Gent

tan espantosa com Le Pen, l'abominable Le Pen, o els governs de dreta, o certs socialistes que de socialistes només tenen l'etiqueta. Si no confiés en certes coses, deixaria de fer cine. A *Capitán Conan* he dipositat la meua confiança en el públic perquè és una pel·lícula sense grans estrelles. Per tant, comportava un risc que em feia por. Per aconseguir aquesta confiança del públic, els cineastes hem d'acceptar responsabilitats, no podem observar únicament una situació i veure què passa, sinó que hem de deixar traslluir la nostra còlera i la nostra passió. Quan rodes una pel·lícula no es pot adoptar una simple posició d'observador. És com si veiéssim cadàvers al riu i no féssim res per impedir-ho. En

"Intento mirar l'època de què m'ocupo d'una forma correcta i quan miro la història, el passat, amb aquesta correcció, t'adones que correspon al present, que et pertany."

les pel·lícules hem de demostrar una energia, una passió. Hem de rescatar el públic contaminat per la ideologia americana. Però per a això necessitem afanyar-nos, cal posar una passió a l'hora de fer el nostre treball, que l'espectador compregui que ens arrisquem fent la nostra pel·lícula, que hi hem posat tot. Cal atreure el públic jove presoner de les pel·lícules nord-americanes d'efectes especials, amb plantejaments com els de Ken Loach, Mike Leigh, Almodóvar, Nanni Moretti o cineastes ianquis com John Sayles o Robert Altman.

—*Què creu que ha d'oferir el cinema europeu si vol atreure aquest públic jove que va a veure el cinema de Hollywood?*

—No crec que hi hagi una recepta. És com si haguéssim d'escollir un plat únic per donar de menjar a tots els europeus. No n'hi ha aquest plat únic. Caldria mantenir unes arrels nacionals, però, alhora, poder arribar per igual a alemanys o italians. Més que de fórmules hauríem de parlar de certs realitzadors europeus que arriben a públics ben diferents, malgrat que tenen un discurs molt personal. Seria el cas de Manoel de Oliveira. És necessari mantenir el tipus de cinema que fa cadascú, igual que a la cuina, mantenir les especialitats regionals, que no hi hagi un McDonald, encara que sigui un McDonald europeu. I per descomptat, estic a favor de la "slow food" i en contra de la "fast food".

—*I vostè que va començar com a crític, quin paper creu que té la crítica en tot aquest procés?*

—El sector de la crítica actualment està molt denotat. Funcionen molt en clans, i no demostren curiositat pel cinema. De totes maneres l'acostament dels crítics a les pel·lícules, siguin nord-americanes o europees, per principi hauria de partir de la presumpció d'innocència, com els éssers humans. Que no vinguin a veure la pel·lícula pensant que és culpable, que jutgin després. A la crítica d'avui dia se li podria demanar moltes coses, que coneguin la història del cinema, que no pensin que abans de *Taxi driver* no existia el cine. I que no siguin presoners de les modes.

—*Ja sabem que és una mica supersticiós i no li agrada parlar molt sobre les seves pròximes pel·lícules, de totes maneres ens podria avançar alguna cosa dels pròxims projectes.*

—Intentar descansar una mica, perquè *Capitán Conan* ha estat un film que m'ha deixat exhaust, treballar a l'institut Lumiere per a la col·lecció de llibres que dirigeixo. Després m'agradaria fer alguna pel·lícula ambientada a la França actual, de l'estil de *Ley 627* o *La carnaza* i d'aquí a quatre anys completar la trilogia sobre la Primera Guerra Mundial que vaig començar el 1989 amb *La vida y nada más* i he continuat ara amb *Capitán Conan*.

Manuel Romo

Europa, Europa

Sally Perel

Sally Perel va néixer jueu a Peine (Alemanya). El triomf del partit nazi va marcar la seua vida. Primer va ser fugitiu a Rússia, després va viure com a infiltrat entre els invasors i més tard ingressà en les joventuts hitlerianes.

255 pàgs. 1.600 ptes.

Editorial 3 i 4
"El Grill", 44

L'Atlàntida

Jacint Verdaguer

L'Atlàntida és el cant al llegendari continent dels atlants, del qual cal remarcar, a més del tractament de la mitologia, l'ús que Mossèn Cinto fa del llenguatge, sobretot en les descripcions de la natura.

142 pàgs. 1.400 ptes.

Editorial 3 i 4
"Llibres Clau", 14

La senyoreta de Scudéry

E.T.A. Hoffmann

Dues narracions, la que dona títol al volum i una altra (*La marquesa de la Pivardière*), tenen en comú l'enigma d'uns crims. L'encertada reconstrucció detectivesca que fa l'autor, però, mena sempre a un desenllaç sorprenent.

1.300 ptes.

Editorial 3 i 4
"Llibres Clau", 15

